

Türk Sosyal Devleti Ne Kadar 'Sosyal'? Avrupa bağlamında Türkiye'nin sosyal güvenlik sistemi

İkinci dünya savaşı sonrası Batılı devletlerin temel kurumu sayılan sosyal güvenlik sistemleri, gayri safi yurtiçi hasılanın %20-30 kısmını kaplamakta ve iş piyasası, sosyo-ekonomik eşitsizlikler, toplumsal cinsiyet, ve devlet, piyasa, sivil toplum arasındaki ilişkiler gibi başlıca sosyal yapıları şekillendirmektedir (Castles ve arkadaşları 2010; Leibfried/Mau 2008, Esping-Andersen 1990, T.H. Marshall 1950). Toplumların kendilerini tahayyül etme biçimleri ile ilişkin olan sosyal politika, bir yandan sosyal sözleşmeyi teşkil ederken, diğer yandan da sosyal bütünlüğe dayanak oluşturmaktadır. Buna ek olarak, sosyal politika bir ülkenin uluslararası ekonomik arenada rekabet gücünü de arttırmaktadır. Avrupa Birliği düzeyinde ise, „sosyal Avrupa“ kavramı, Avrupalılaşmanın ve „Avrupa modeli“nin temel şartı olarak da görülmektedir (Kaelble/Schmid 2004). Bu çerçevede Türkiye'nin durumu ise net değil. Asya ve Avrupa arasında olup gelişen dünya ve ileri sanayi toplumlarının kesişiminde kalan Türkiye karşılaştırmalı refah devleti çalışmalarında pek yer almamıştır.

Almanya ve Türkiye'nin önde gelen sosyal politika araştırmacılarının katıldığı bu proje, Türkiye'yi karşılaştırmalı refah devleti çalışmalarına dahil etmeyi ve Almanya'da Türkiye çalışmalarını kapsamını arttırmayı hedeflemektedir. Proje üç ana hedefine ulaşmak için alandaki çağdaş teoriler ile beraber nicel ve nitel araştırma teknikleri kullanacaktır: 1) Genel olarak istatistikî teknikler ve özel olarak kümeleme analizi (*cluster analysis*) kullanarak Türkiye'nin sosyal güvenlik politikalarını refah devleti çalışmaları düzlemine konumlandırarak. Bunun için yeni hesaplanmış nicel SCIP (Korpi/Palme 2008), CWED (Scruggs ve arkadaşları 2013) ve SAMIP (Nelson 2007) verileri kullanılacak. 2) Nitel içerik analizi ve uzmanlarla mülakat (*expert interviews*) yöntemleriyle işsizlik, sosyal yardım, emeklilik ve sağlık alanlarındaki politikaların siyasal ve ideolojik temelleri incelenecek. 3) Bu iki çalışmadan elde edilecek bulgular Türk refah devletinin

genel özelliklerini ve yükselişini açıklamak için kullanılacaktır. Bilimsel açıdan, Türkiye'nin analizi var olan verileri zenginleştirecektir ve karşılaştırmalı refah devleti çalışmalarının konseptlerinin yeniden kalibre edilmesine yardımcı olacaktır. Proje ayrıca son dönemde artan sayıda yapılan orta gelir ülkeleri araştırmalarına katkıda bulunacaktır.

Türkiye'nin sosyal politikaları hakkında bilgi eksikliği göz önünde tutulduğunda, bu proje akademinin dışında Türkiye'nin toplum yapısı, ekonomisi ve politikası hakkında daha gelişmiş bir anlayışa katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. 1961 Anayasası ile beraber ülkenin kendisini refah devleti olarak tanımlamasına ve devlet harcamalarının üçte birinden fazlasının sağlık ve emeklilik gibi sosyal programlara ayrılmasına rağmen, normalde Avrupa kamuoyu Türkiye'yi refah devleti olarak tahayyül etmemektedir. Buna ek olarak, politik haklar ve yurttaşlık haklarının yanında, sosyal hakların durumu Türkiye-Avrupa ilişkileri açısından önemli bir konudur. Cevaplanması gereken soru ise şudur: Türkiye genel anlamda Avrupa refah devletleri ailesi ile ve „sosyal Avrupa“ ile bağdaştırılabilecek midir?